

MAKÂLÂT-I SEYYİD HÂRÛN.

Abdülkerim bin Şeyh Musa

(Tenkitli Basım), Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Ankara 1991

M.Akif ERDOĞRU

Seydi Harun'un Makalâtı Türk Tarih Kurumu yayınları arasında çıkmış bulunuyor. Bilindiği gibi, menâkıbnâmelerin tarihi kaynak olarak değeri yıllar önce Fuat Köprülü tarafından izah edildi. (Anadolu Selçukluları Tarihi'nin Yerli Kaynakları, **Belleten VII /27** Ankara, 1943 s. 423-424 Menâlabnâmelerin yeni bir değerlendirmesi için bk. A.Y.Ocak, **Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler (Metodolojik Bir Yaklaşım)**, Ankara, 1992. Bu tür kitaplar, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslâmlaşmasında önemli roller üstlenmiş olan derviş ve şeyhlerin olağanüstü faaliyetlerini kuşaklar ötesine aktarmak için hazırlandı. Anadolu'da en ünlü menâkıbnâmelerden biri Mevlânâ Celâleddin Rumi'ye ait olan Menâkıb'ul-Ârifin adlı eserdir. Hemen her **kutb** için bir menâkıbnâme hazırlandı. **Hacı Bektaş-ı Veli menâkıbı, Sadreddin Konevî Menâkıbı, Evhadüddin-i Kirmanî Menâkıbı, Şeyh Ali Semerkandî Menâkıbı, Baba İlyas Horasanî Menâkıbı, Ahi Evren Menâkıbı , Ahmed Fakih Menâkıbı** gibi eserler bunlar arasında gösterilebilir. Seydi Harun menâkıbnâmesinin diğerlerinden farklı bir tarafı vardır. O da **Anadolu'da Türklerin şehir kurma faaliyetlerini ayrıntılı olarak anlatmasıdır**. Yani Seydişehir'in kuruluşu ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Nitekim, Seydi Harun Horasan'dan kalkarak şimdiki Seydişehir'in bulunduğu yere gelir ve kendi ismiyle anılan şehri kurar. Yerin tesbiti, şehrin mimarisi, usta ve malzemelerin sağlanması ve daha da önemlisi şehrin devamlılığı Seydi Harun tarafından sağlanmıştır. Zira , şehir yapıldıktan sonra, eski Türk şehir geleneği olarak, sosyal tesislerin devamlığı için vakıflar tesis edilmiştir.

Seydi Harun menâkıbnâmesinin bilinen beş nüshası vardır. Manisa Muradiye kütüphânesi nüshası (no. 1390) . Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphânesi nüshası (no. 1513), Konya Bölge Yazmalar Kütüphanesi nüshası (no.281), Rüştü Ergen nüshası ve de Fuat Köprülü nüshası. Menâkıbnâme daha önce, M.F. Uğur (Seydişehir'in Kuruluşu", **Konya**, sayı : 4, Konya 1936); Ç. Uluçay, (Makalat-ı Seyyid

Harun", **Belleten**, XI /40, Ankara 1946); Rüştü Ergen, (Seydişehir'in Kuruluş, **Konya**, sayı : 125-126, Konya 1949); Abdurrahman Ayaz, (**Malakat-ı Seyyid Harun Veli ve Müderris Eş-Şeyh Hacı Abdullah Dehlevî**, Seydişehir 1977); M. Önder, (Seydişehir'de Seyyid Harun Külliyesi", **Vakıflar Dergisi**, XX, Ankara 1988) ve M.Akif Erdoğan, (Seydişehir'de Seydi Harun Külliyesi Vakıfları Üzerine Bir Araştırma, **Tarih Araştırmaları Dergisi VII**, İzmir 1992) tarafından incelendi. Metni hazırlayan C. Kurnaz, menâkıbnâmenin üç nüshasından yararlanmıştı. Muradiye nüshası, Mevlânâ Müzesi nüshası ve Konya Bölge Yazma Eserler nüshası. Kurnaz, metnin nüshalarını, konusunu, yazarını, yazılış tarihi ve sebebini, eserin kaynaklarını, dil, üslup, ifade ve imla özelliklerini, keramet motiflerini, eserin tarihi önemini, folklorik ve toponomik bilgileri incelemiştir.

Menâkıbnâmelerdeki bilgiler arşivlerimizde muhafaza edilen Evkâf ve Mufassal defterlerdeki bilgilerle mukayese edilerek çok daha sağlam bilgiler elde edilebilir. Nitekim, Evkâf ve Mufassal defterlerde menâkıbnâme sahiblerinin şeceresi ve yapmış oldukları vakıflarla ilgili bilgiler bulunabilir. Bu durumda, menâkıbnâmeler çok daha güvenilir tarihî kaynaklar olarak ortaya çıkacaktır. Ayrıca, menâkıbnâmelerde geçen yer isimleri özellikle Mufassal defterlerden tam olarak tesbit edilebilmektedir. Dolayısıyla olayların tam olarak nerede geçtiği hakkında farklı fikirler kazanılabilir. Örnek vermek gerekirse, şimdiye kadar menâkıbnâmeden Eşrefoğlu Mehmed Bey'in kendi köşk ve bahçesini Seydişehir'deki külliye için vakfettiği bilinmekteydi. Halbuki burada belirtilen **köşk** Eşrefoğlu Mehmed beyin bizzat oturduğu köşk (saray) değil, Beyşehir Kireli'ye bağlı **Köşk** isimli köydür. Evkâf kayıtlarında Köşk köyünde Seydi Harun'a vakfedilmiş yerler açıkça görülmektedir. Yine Seydi Harun'un şeceresi oldukça karışıktır. Evkâf ve Mufassal defterlerdeki isimler bu şecereyi daha da karışık hale getirmektedir. Dolayısıyla kitapta zikredilen şecereye bazı eklemeler yapılabilir.

Sonuç olarak C.Kurnaz, menâkıbnâmeye, kısa bir sözlük ekleyeydi ve metinde geçen âyet ve hadislerin Türkçe meallerini de verseydi menâkıbnâme çok daha anlaşılır ve kullanılabilir hale gelecekti. Ancak yine de menâkıbnâmeyi derli toplu bir hale getirip yayınlamakla yararlı bir iş görmüştür.